

29 stycznia 2026, 13:30, Biblioteka Uniwersytetu Wrocławskiego, Fryderyka Joliot-Curie 12, Wrocław

SEMINARIUM ODRZAŃSKIE II

zapraszamy do udziału i dyskusji

Wydział Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska

Uniwersytet
Wrocławski

Patronat Honorowy Rektora
Uniwersytetu Wrocławskiego

Między ochroną a użytkowaniem: wyzwania dla
planowania przestrzennego, polityki wodnej
i ochrony przyrody w dorzeczu Odry

Seminarium Odrzańskie II

abstrakty wystąpień

Uniwersytet
Wrocławski

Wydział Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska

Uniwersytet Wrocławski

Wrocław 2026

O wydarzeniu

Seminarium Odrzańskie jest wydarzeniem poświęconym aktualnym problemom gospodarowania wodą oraz ochrony środowiska wodnego w szeroko rozumianym dorzeczu Odry. Zagadnienia te przedstawiane są w kontekście wyzwań adaptacji do zmian klimatu, procesów społecznych oraz potrzeby aktywnego udziału społeczeństwa w kształtowaniu polityki wodnej.

Seminarium organizowane jest przez pracowników Wydziału Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska Uniwersytetu Wrocławskiego, pod patronatem i przy wsparciu finansowym JM Rektora. Ma ono charakter publiczny i otwarty. Podczas spotkań prezentowane są wyniki badań naukowych oraz inicjatywy dotyczące regionu zachodniej Polski i obszarów przygranicznych. Do udziału zapraszani są naukowcy, przedstawiciele administracji rządowej i samorządowej, eksperci z instytucji państwowych i organizacji społecznych, a także mieszkańcy regionu i sympatycy nadodrza.

Zakres tematyczny seminarium obejmuje m.in. zagrożenie i ryzyko powodziowe, jakość wód, ochronę przyrody, zagospodarowanie przestrzenne oraz konflikty społeczne związane z gospodarowaniem zasobami wodnymi. Podczas seminarium zaproszeni fachowcy prezentują materiały podczas sesji referatowej, które stają się podstawą dalszej, modyfikowanej dyskusji na forum.

W Seminarium Odrzańskim II zorganizowanym 29 stycznia 2026 r. uczestniczyło 130 osób. Dziękujemy za obecność i ciekawą dyskusję.

Ekspert Seminarium Odrzańskiego II:

- **dr Anna Grochowska** (Uniwersytet Wrocławski)
- **dr inż. Łukasz Weber** (Instytut Ochrony Środowiska PIB, Warszawa)
- **Łukasz Ławicki** (Inicjatywa „Stwórzmy Park Narodowy Doliny Dolnej Odry”)
- **Anna Jagiełło** (Ekovert, Wrocław)
- **Franciszek Szumiejko** (Biuro Prognoz Hydrologicznych we Wrocławiu, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej PIB)

Organizatorzy:

dr hab. Marek Kasprzak, prof. UWr
Sławomir Czerwiński
Krzysztof Moskwa

Opracowanie: M. Kasprzak, 5.02.2026 r.

Ryzyko powodziowe i działania władz w ocenie mieszkańców – wnioski z badań w gminach Łądek-Zdrój i Stronie Śląskie

Anna Grochowska¹, Sylwia Dotzblasz¹, Aneta Marek¹,
Francesco Pagliacci²

¹ Uniwersytet Wrocławski, ² UNIPD

Abstrakt

Ryzyko powodziowe pozostaje istotnym wyzwaniem dla lokalnych systemów zarządzania kryzysowego, zwłaszcza w warunkach nasilających się ekstremalnych zjawisk hydrologicznych. W prezentacji przedstawiono wyniki analizy funkcjonowania zarządzania ryzykiem powodziowym w praktyce, ze szczególnym uwzględnieniem percepcji społecznej, skuteczności działań władz lokalnych oraz roli planowania przestrzennego. Badanie przeprowadzono na przykładzie gmin Łądek-Zdrój i Stronie Śląskie, dotkniętych powodzią w 2024 roku w górnym dorzeczu Białej Łądeckiej.

Metodycznie badanie oparto na jakościowych wywiadach ustrukturyzowanych z mieszkańcami obszarów zagrożonych oraz przedstawicielami władz samorządowych. Analiza została uzupełniona przeglądem literatury dotyczącej percepcji ryzyka powodziowego, komunikacji kryzysowej, adaptacji klimatycznej i podatności społecznej. Pozwoliło to na identyfikację rozbieżności pomiędzy formalnymi rozwiązaniami instytucjonalnymi a ich realną skutecznością.

Wyniki wskazują na niską ocenę przez lokalną społeczność działań władz lokalnych w trakcie powodzi, przy jednoczesnym wysokim uznaniu dla służb ratowniczych i inicjatyw oddolnych. Kluczowe problemy obejmowały opóźnione i niespójne ostrzeżenia, brak skutecznej komunikacji kryzysowej, niedostateczne przygotowanie operacyjne oraz formalny charakter procedur ewakuacyjnych. Większość mieszkańców nie podejmowała wcześniej działań zabezpieczających, co wiązano z brakiem informacji i przekonaniem o wyjątkowości wcześniejszych zdarzeń powodziowych. Istotne luki ujawniono także w planowaniu przestrzennym, w tym brak rzetelnej informacji o ryzyku na etapie inwestycyjnym.

Wnioski podkreślają potrzebę zintegrowanego podejścia do zarządzania ryzykiem powodziowym, łączącego skuteczną komunikację, transparentne planowanie przestrzenne, stałą edukację oraz odbudowę zaufania między instytucjami a społecznością lokalną.

Zanieczyszczenie antropogeniczne odry, a rozwój złotej algi. Czego nauczyliśmy się po katastrofie z 2022 roku?

Łukasz Weber¹

¹ Instytut Ochrony Środowiska. Państwowy Instytut Badawczy

Abstrakt

Katastrofa ekologiczna na Odrze w 2022 roku została powiązana z masowym zakwitom inwazyjnego mikroglonu *Prymnesium parvum*, określanego jako „złota alga”, zdolnego do produkcji silnych ichtiotoksyn. Badania realizowane m.in. w ramach prac Instytutu Ochrony Środowiska PIB, koncentrowały się na identyfikacji mechanizmów sprzyjających rozwojowi złotej algi oraz na testowaniu metod ograniczania jej negatywnego wpływu na ekosystemy rzeczne.

Wykonane analizy wykazały, że kluczowymi czynnikami sprzyjającymi zakwitom *P. parvum* były podwyższona temperatura wody, zwiększone zasolenie wód oraz niskie przepływy charakterystyczne dla letnich warunków hydrologicznych w 2022 roku. Złota alga nie była czynnikiem pierwotnym katastrofy, lecz organizmem oportunistycznym, który wykorzystał zdegradowane warunki środowiskowe, prowadząc do gwałtownej eskalacji skutków ekologicznych, w tym masowego śnięcia ryb.

Istotnym elementem badań stał się eksperyment terenowy przeprowadzony w 2024 roku w Kłodnicy – dopływie Odry – polegający na kontrolowanym zastosowaniu nadtlenu wodoru jako środka neutralizującego zakwit złotej algi. Wyniki wskazały na bardzo wysoką skuteczność metody, sięgającą ponad 90%, a miejscami niemal całkowite wyeliminowanie glonu, przy jednoczesnym braku istotnych negatywnych efektów dla ichtiofauny w krótkiej skali czasowej. Badania wykazują jednak, że zastosowanie nadtlenu wodoru ma charakter interwencyjny i nie eliminuje systemowych przyczyn zakwitów. Konieczne są długofalowe działania obejmujące ograniczenie zasolenia wód, poprawę reżimu hydrologicznego oraz stały monitoring biologiczny, bez których ryzyko powtórzenia podobnych zdarzeń pozostaje wysokie.

Batalia o park narodowy na Międzyodrze

Łukasz Ławicki¹

¹ Inicjatywa „Stwórzmy Park Narodowy Doliny Dolnej Odry”

Abstrakt

Międzyodrze, rozległy kompleks torfowisk fluwiogenicznych w dolinie Dolnej Odry, stanowi jeden z najcenniejszych obszarów przyrodniczych w Polsce i Europie Środkowej, pełniąc kluczowe funkcje retencyjne, klimatyczne i bioróżnorodnościowe. Celem prezentacji była rekonstrukcja historycznych przekształceń tego obszaru, charakterystyka jego współczesnych walorów przyrodniczych oraz analiza wieloletnich działań społecznych i politycznych zmierzających do utworzenia Parku Narodowego Doliny Dolnej Odry po polskiej stronie granicy.

Obecny stan ekosystemów Międzyodrza jest wynikiem długotrwałych procesów antropogenicznych, w szczególności intensywnej regulacji Odry na przełomie XIX i XX wieku, obejmującej budowę wałów, przekopów i infrastruktury hydrotechnicznej. Po 1945 roku, a zwłaszcza od lat 60. XX wieku, zaprzestanie intensywnego użytkowania rolniczego doprowadziło do wtórnego zabagnienia, sukcesji roślinnej oraz odtwarzania siedlisk wodno-błotnych o wysokiej wartości przyrodniczej. Obszar ten cechuje się wyjątkowym bogactwem flory i fauny, w tym znaczeniem międzynarodowym dla ptaków lęgowych i migrujących.

W prezentacji przedstawiono także proces instytucjonalny i społeczny związany z próbą powołania parku narodowego, zapoczątkowany ideą transgranicznej ochrony przyrody już w latach 90. XX wieku. Pomimo szerokiego poparcia samorządów lokalnych, parlamentu oraz intensywnej aktywności społecznej i eksperckiej, inicjatywa została zablokowana na etapie prezydenckiego weta. Studium Międzyodrza unaocznia napięcia między ochroną przyrody, polityką i zarządzaniem przestrzenią oraz wskazuje na kluczową rolę wiedzy naukowej, dialogu społecznego i stabilnych ram instytucjonalnych w skutecznej ochronie obszarów cennych przyrodniczo.